

OSNOVNA ŠOLA LAVA CELJE

Vrednote in poklici prihodnosti

raziskovalna naloga

Področje: sociologija

Avtorici:

Katarina Pirc, 9. B

Nuša Zupan, 9. B

Mentor:

mag. Bojan Poznič, prof. kem. in bio.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, 2017

KAZALO

KAZALO	I
1.1 Kazalo shem	II
1.2 Kazalo fotografij in slik	II
1.3 Kazalo preglednic	II
1.4 Kazalo grafov	III
ZAHVALA	IV
IZVLEČEK	V
POVZETEK	V
1 TEORETIČNI UVOD	6
1.1 VREDNOTE	6
1.1.1 KAJ JE 8 KROGOV ODLIČNOSTI?	7
1.1.2 ISKRENOST – ZAHRBTNOST	9
1.1.3 SOLIDARNOST – POHLEP	10
1.1.4 ODGOVORNOST – NEODGOVORNOST	11
1.1.5 DELAVNOST	12
1.1.6 PREDANOST – SEBIČNOST	12
1.1.7 SKROMNOST – NAPUH	13
1.1.8 RESNICA – LAŽ	14
1.1.9 PRIJAZNOST – NESRAMNOST	15
1.1.10 POGUM – STRAHOPETNOST	15
1.1.11 PRAVIČNOST – KRIVICA	16
1.1.12 POŠTENOST – NEPOŠTENOST	17
1.1.13 DRUŽINA	18
1.1.14 USPEH	18
1.1.15 ZDRAVJE	18
1.1.16 HUMANOST	18
1.1.17 MODROST	19
1.1.18 UNIVERZALIZEM	19
1.1.19 DELO, KREATIVNOST	19
1.2 POKLICI PRIHODNJOSTI	19
1.2.1 KATERI ŠTUDIJI ZA USPEŠNO KARIERO?	19
1.2.2 POKLICI, KI JIH BODO KREIRALE PRIHODNJE GENERACIJE	20
2 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA, CILJEV, RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ IN HIPOTEZ	24
2.1 RAZISKOVALNI CILJI	24
2.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	24
2.3 HIPOTEZE	24
2.4 IZBOR IN PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH METOD TER POTEK RAZISKOVANJA	25
3 PREDSTAVITEV REZULTATOV	26
3.1 REZULTATI VPRAŠALNIKA	26
3.2 OTROŠKI PARLAMENT	35
3.2.1 Občinski otroški parlament v Celju	35
3.3 MNENJA VPRAŠANIH NA SEJMU INFORMATIVA	41
3.4 POGOVOR S STROKOVNJAKI	43
3.4.1 Intervju – Zavod za zaposlovanje Celje	43

3.4.2	Intervju – Zavod za šolstvo Celje	44
4	SKLEP	45
5	LITERATURA	47

1.1 Kazalo shem

Schema 1: 8. krogov odličnosti (Prgić, 2014).	8
Schema 2: Prikazuje metode dela.....	25

1.2 Kazalo fotografij in slik

Fotografija 1: Naslovnica koledarja (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016).	9
Fotografija 2: Učenci OŠ Lava so predstavili 8. krogov odličnosti (Kolman, 2017).	36
Fotografija 3: Učenci OŠ Lava so predstavili kretje za vrednote (Kolman, 2017).	36
Fotografija 4: Govor gostje mag. Alenke Brod, univ. dipl. soc. (Kolman, 2017).	36
Fotografija 5: Delo v delavnici (Kolman, 2017).	37
Fotografija 6: Delo v delavnici (Kolman, 2017).	37
Fotografija 7: Delo v delavnici (Kolman, 2017).	37
Fotografija 8: Plenarno poročanje skupin (Kolman, 2017).	38
Fotografija 9: Primer zapisnika skupine (Poznič, 2017).	40
Fotografija 10: Primer zapisnika skupine (Poznič, 2017).	40
Fotografija 11: Obisk sejma Informativa (Poznič, 2017).	43

1.3 Kazalo preglednic

Preglednica 1: Klasifikacija vrednot (povzeto po Musek [online]).	6
Preglednica 2: Odgovori od prve do pete vrednote.	29
Preglednica 3: Odgovori na prvo vprašanje – vrednota zdravje.	31
Preglednica 4: Odgovori na prvo vprašanje – vrednota poštenost.....	31
Preglednica 5: Odgovori vprašanih o pomembni vrednoti za družbo v prihodnosti.....	32
Preglednica 6: Odgovori na prvo vprašanje – vrednota iskrenost.....	33
Preglednica 7: Odgovori vprašanih o pomembnem znanju za družbo v prihodnosti.	33
Preglednica 8: Predlogi in mnenja o novih poklicih.	34
Preglednica 9: Mnenja učencev o osnovnih vrednotah.	38
Preglednica 10: Mnenja vprašanih na sejmu Informativa 2017.	41

1.4 Kazalo grafov

Graf 1: Zastopanost po spolu.	26
Graf 2: Zastopanost anketiranih po razredih.....	26
Graf 3: Najpomembnejša vrednota.	29
Graf 4: Integriteta udejanjanja vrednot.	30
Graf 5: Povprečne ocene vprašanih o pomembnosti vrednot. Zaradi preglednosti je merilna skala v grafu prilagojena.....	31

ZAHVALA

Raziskovalno nalogo sva pripravila s pomočjo mentorja, mag. Bojana Pozničča, prof. biologije in kemije, za kar se mu iskreno zahvaljujema.

Zahvaljujema se vsem učenkam in učencem Osnovne šole Lava.

Zahvaljujema se tudi družini in prijateljem za podporo in pomoč pri izdelavi raziskovalne naloge.

Zahvaljujema se tudi gospe ravnateljici Marijani Kolenko in učiteljem, ki so nam pomagali pri izdelavi te raziskovalne naloge.

Zahvaljujema se gospe Alenki Rumbek, direktorici območne službe Celje ter gospe Bernandi Gaber, višji svetovalki za predmetno področje – zgodovina za odgovore pri intervjuju.

Zahvaljujema se Nini Senica za lektoriranje dela.

Zahvaljujema se komisiji za pregled dela.

IZVLEČEK

Vrednota je individualno pojmovanje cilja, ki izraža interese, povezane z motivacijsko domeno in ga ocenjujemo v stopnjah pomembnosti kot vodilno načelo v svojem življenju. Z raziskovalno nalogo smo raziskovali predvsem vrednote, ki jih zaznamo mladi in jih bomo potrebovali v prihodnje.

Ključne besede: vrednote, poklici prihodnosti, znanja, prihodnost mladih, osem krogov odličnosti, odgovornost, uravnoteženost, spoštovanje.

POVZETEK

Mladi nimamo zagotovil, da bo trg dela nagradil najbolj predane in najpametnejše posameznike. Morda to ni dovolj za uspeh posameznika in družbe. V obdobju, ko mladi načrtujemo in se odločamo o nadaljnjem življenju, so nam lahko v pomoč mnenja in trendi s področja vrednot in znanj/kompetenc. Tako je poznavanje pravih vrednot in znanj lahko ključno pri načrtovanju o tem, kakšni ljudje želimo postati mladi. Vrednota je individualno pojmovanje cilja, ki izraža interese, povezane z motivacijsko domeno in ga ocenjujemo v stopnjah pomembnosti kot vodilno načelo v svojem življenju. Ugotovili smo, da je najpomembnejša vrednota za mlade družina. Mladi menijo, da bo za družbo v prihodnosti pomembna iskrenost. Mladi ne poznajo poklicev, ki bodo v prihodnosti nastali na novo. Menijo, da bodo pomembna splošna in specifična znanja na primer s področja računalništva. Strokovnjaki menijo, da se pomen posameznih področij in s tem kompetenc zelo hitro spreminjajo, zato je težko oceniti, katera znanja bodo zelo pomembna. Učenci ocenjujejo, da bosta pomembni iskrenost in poštenost, saj sta ključni za verodostojno komunikacijo. Najbolj iskani poklici bodo v prihodnosti povezani z novimi tehnologijami različnih področij.

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 VREDNOTE

Vrednote so cilji, ki jih cenimo oziroma mišljenje o tem, kaj je dobro ali prav in za kaj si je vredno prizadevati. Na primer: družina, ljubezen, mir, prijateljstvo, zdravje, življenje, solidarnost in druge (Wikipedia, 2017). Za doseganje vrednot smo se velikokrat pripravljani čemu odreči. V vrednotah se kažejo naši cilji, ki odsevajo naš kulturni in duhovni razvoj.

Musek (2000) pravi, da so vrednote »posplošena in relativno trajna pojmovanja o ciljih in pojavih, ki jih visoko cenimo, ki se nanašajo na široke kategorije podrejenih objektov in odnosov in ki usmerjajo naše interese in naše vedenje kot življenjska vodila« (povzeto po Musek). Iz tega sledi, da je vrednota »individualno pojmovanje transsituacijskega cilja (terminalni, instrumentalni), ki izraža interese (individualni, kolektivni, obojni), povezane z motivacijsko domeno (uživanje ... moč) in ga ocenjujemo v stopnjah pomembnosti (zelo pomemben do nepomemben) kot vodilno načelo v svojem življenju (povzeto po Musek).

Pri vrednotah sta pomembna dva vidika: vrednote kot motivacijski cilji in vrednote kot prepričanja/poimenovanja. Vrednote, kot življenjska vodila so raziskovali raziskovalci Schwartz in Bilsky (1987) in Musek (1986,1993, 2000) (povzeto po Musek).

Preglednica 1: Klasifikacija vrednot (povzeto po Musek [online]).

ANTIČNE VREDNOTE PLATON	KRŠČANSKE VREDNOTE SV. AVGUŠTINA	SPRANGER	TIPOLOGIJE VREDNOT VEBER	SCHELER INGARDEN
dobro resnično lepo	vera upanje ljubezen	teoretske estetske ekonomske socialne politične religiozne	logične estetske hedonske aksiološke eleverične hagiološke	vitalne: prijetnost koristnost kulturne: spoznavne estetske moralne etične

Vrednote se pojavljajo po hierarhični lestvici. Hierarhija vrednot, ki jo je postavil Janek Musek (Wikipedia, 2017):

- izpolnitvene (samoaktualizacija – pomenijo duhovno rast),
- moralne (vežejo se na dolžnosti, odgovornosti),
- potenčne (vežejo se na uspehe in dosežke),
- hedonske (vežejo se na užitke).

Opazno je dinamično gibanje vrednotnih usmeritev vse od adolescence naprej (povzeto po Musek).

Mladi ne potrebujejo le znanj in spretnosti – potrebujejo tudi vrednote, ki jih bodo vodile skozi življenje in jim pomagale pri sprejemanju pravih odločitev ter grajenju boljšega sveta zase in za druge (Pedagoški inštitut, 2017).

Pri vrednotah lahko najdemo eno največjih bogastev medčloveških razlik – ne razlikujemo se le po izgledu, temveč tudi po vrednotah (Musek Lešnik, 2006).

“Vrednote ne morajo biti boljše ali slabše. Nekateri ljudje cenijo ene, drugi druge vrednote – te razlike v veliki meri niso posledica razumskih odločitev, ampak dolgotrajnega procesa, v katerem so ponotranjili vrednote svoje okolice in najbližjih ljudi, ali pa tiste, ki so jih kako drugače pritegnile.” (Musek Lešnik, 2006).

1.1.1 KAJ JE 8 KROGOV ODLIČNOSTI?

8 krogov osebne odličnosti je skupek močnih življenjskih vrednot in načel, po katerih živijo uspešni ljudje. Ko so nekateri raziskovalci razmišljali, kaj loči odlične ljudi od povprečnih, so ugotovili, da jih družijo predvsem to, kako živijo 8 pomembnih vrednot. Vrednote lahko prerastejo v življenjske veščine in načela, po katerih živimo (povzeto po Prgić, 2014).

Odgovornost za lastna dejanja. Predanost pri uresničevanju lastnih ciljev. Pozitiven odnos do dela, časa, sebe in drugih – »To je to!« Uravnoteženost v življenju.

Napake vodijo k uspehu ali kako se lahko učimo iz svojih napak. Integriteta ali kako usklajujemo svoje vedenje s svojimi vrednotami. Govori z dobrim namenom. Fleksibilnost v tem, da smo pripravljeni poskusiti različne načine, da bi prišli do svojega cilja.

Shema 1: 8. krogov odličnosti (Prgić, 2014).

V nadaljevanju lahko preberete, kaj smo o posameznih vrednotah poiskali v različnih virih. Zelo pomembno se nam je zdelo, da poiščemo podatke tudi o negativnih vrednotah – o razjedah. Spodnja slika prikazuje »Koledar odličnosti, mojstrstva in etike«, ki ga je izdala OŠ Lava in opisuje negativne vrednote, kako jih razumejo odrasli in dojemajo otroci.

Fotografija 1: Naslovnica koledarja (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016).

1.1.2 ISKRENOST – ZAHRBTNOST

Iskrenost je človeška vrlina verodostojnega delovanja in komunikacije (Wikipedija, 2017).

Iskren je nekdo, ki ima pošten, odkrit, naklonjen odnos do okolja (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Zahrábtnost -i ž (ř) lastnost, značilnost človeka, ki skrivaj naredi kaj slabega (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Zahrábten je tistis, ki skrivoma deluje v škodo drugih ljudi.«
- »Zahrábtnost pomeni negativno govorjenje o osebi, ko le- ta ni prisotna. Ob prisotnos si do nje prijazen.«
- »Zahrábtnost je lastnost človeka, ki skrivaj, "za hrbtom", opravlja podla dejanja.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Ko prijatelj zarine »nož« v hrbet in te ignorira, obrekuje.
- »Nesrečna sem, če mi kdo laže v obraz ali pa mi govori, da sem lepa, ostalim pa, da sem grda.«
- »Zahrábtni smo lahko tako, da govorimo prijatelju, da je super, v resnici pa mislimo drugače.«
- »Moja sestra pravi meni, da ne mara naše sosede, njej pa, »kak je fajna.««

- »Ko eden govori drugemu, da je lep, pameten, »fajni«, v OPB pa govori, kako je grd, nesramen, čuden ... «
- »Zahrbtnost je, ko grdo govorimo o drugih za njihovim hrbtnom (na skrivaj). To se kaže tako, da pred sto osebo govoriš s sosedom in jo malo gledaš.«

1.1.3 SOLIDARNOST – POHLEP

Solidarnost je čut za skupno odgovornost in korist (ZA MISLI, družba za medije, založništvo, internet in komunikacijo, 2017). Solidarnost je podpiranje, odobravanje ravnanja, mnenja nekoga (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

pohlépen -pna -o prid., pohlépnejši (é.ē) ki ču , ima strastno željo privsvoja si dobrine: pohlepen človek (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Pohlepen bi pomeni, vzeti več, kot ti pripada na škodo nekoga drugega.«
- »Pohlepnost pomeni vzeti nekomu, ki ima zato manj.«
- »Pohlepnost je tudi izkoriščanje drugih ljudi.«
- »Pohlep je stremljenje k imetju, ki ga ne potrebujemo, z željo imeti več kot drugi.«
- »Pohlep je strastna želja imeti vse zase in ne deli z drugimi.«
- »Pohlepen je tisti , ki si na grabežljiv način nečesa želi, po navadi materialnih stvari, grabi na kup in nima nikoli dovolj.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Pohlepna sem, ko sem s prijateljico. Hočem, da se posveti samo meni in se pogovarja samo z mano.«
- »Pohlepna sem takrat, ko pridem s treninga domov vsa sestradana in na mizi zagledam pico, ki jo hočem kar sama pojesti. Včasih pozabim na ostale člane družine, ki so tudi lačni.«
- »Pohlepna sem, ko ima prijatelj boljši telefon ali ocene in si tudi jaz želim to.«

1.1.4 ODGOVORNOST – NEODGOVORNOST

Odgovornost je dolžnost sprejeti sankcije za svoja dejanja (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

Odgovornost je dolžnost sprejeti sankcije, dati opravičilo (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Nèodgovóren -rna -o prid. (ě-ó.ě-ō) ekspr. ki ni v skladu z moralnimi načeli, dejanskim stanjem (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Neodgovornost je lastnost človeka, ki ne opravlja svojih nalog, se ne zaveda svojih dolžnosti. Ne sprejema odgovornos za svoja dejanja.
- »Neodgovorno je iskanje vzrokov za neopravljeno delo zunaj sebe.«
- »Neodgovoren je tisti, ki nima pravega odnosa do dejanj, ljudi, stvari, ima brezbrizen odnos.«
- »Neodgovornost je iskanje izgovorov za lasten neuspeh.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Ko nekaj obljubimo, potem pa tega ne opravimo.«
- »Ko ne delam domačih nalog.«
- »Jaz sem bila neodgovorna, ko mi je mami naročila, da naj si pospravim posteljo, jaz pa sem se šla ven žogat.«
- »Neodgovoren si takrat, ko ne skrbiš za svoje stvari tako, kot bi moral.«
- »Neodgovoren si, ko pozabljaš potrebščine, ne pišeš domačih nalog, se ne učiš ... ne skrbiš za pomembne stvari, opravke in naloge.«
- »Neodgovorna sem takrat, ko si ne pripravim šolske torbe ali ko si ne ošilim barvic.«
- »Nekoč sem brcnil sošolca in nisem priznal napake. Bil sem neodgovoren.«

1.1.5 DELAVNOST

Delavnost je lastnost značilna za delavnega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

Delavnost je lastnost, značilnost delavnega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Lenôba -e ž (ó) lastnost, značilnost lenega človeka (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Len je tisti, ki se izogiba nalogam, obveznostim, spremembam.«
- »Lenuh nič ne dela.«
- »Lenariti pomeni vedeti, znati, moči, a ne narediti, ker je tako udobneje.«
- »Len je, kdor zagotovo lahko in zmore, a ga vedno kaj zmoti, da ne naredi.«
- »Bitilen pomeni, ne imeti volje do dela.«
- »Len je tisti, ki ne mara delati, ki beži pred spremembami, napredkom in se ni pripravljen žrtvovati. Lenoba je tako kot pohlep, eden izmed sedmih smrtnih grehov.«
- »Lenoba je vsesplošna nedejavnost, brezbržnost.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Če nočeš nič narediti, ne moreš računati na boljše življenje.«
- »Za mene lenoba pomeni to, da ves čas sediš na kavču in se bašeš s sladkarijami, samo spiš, ne delaš nalog.«
- »Zame je lenoba to, da se ti ne ljubi peljati psa na sprehod in da raje ležiš na postelji, da se ti ne ljubi delati domače naloge in da se ti ne ljubi učiri.«

1.1.6 PREDANOST – SEBIČNOST

Predanost je značilnost človeka, ki požrtvovalno in nesebično dela zase in za druge (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

Predanost je značilnost človeka, ki požrtvovalno, nesebično dela za kaj (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Sebičen -čna -o prid., sebičnejši (ī) ki upošteva samo svoje koris (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Sebičnost je lastnost človeka, ki vedno pretehta, če se mu splača.«
- Sebičen je tisti, ki si pravi: »Jaz sem na prvem mestu, ostali me ne zanimajo.«
- »Biti sebičen pomeni, misli le nase in ne na sočloveka.«
- »Sebičen človek ne zna deli, ima v ospredju le sebe in svoje potrebe, se ne ozira na druge.«
- »Sebični ljudje priznavajo sebi več svobode in pravic kot drugim.«
- Sebičnost je skrajno egoistično ravnanje posameznikov, ki vidijo samo sebe.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Sebični smo zaradi želje po nekaterih stvareh.«
- »Sebičen je prijatelj, ko ti prijatelj ne privoščiči sreče.«

1.1.7 SKROMNOST – NAPUH

Skromnost je vrednota značilna za človeka, ki ne poudarja svojega pomena, vrednosti (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

Skromnost je lastnost, značilnost skromnega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Napúh -a m (û) raba besede peša, pogosteje se uporablja domišljavost, prevzetnost (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Poln napuha je tisti, ki se previsoko ceni, ki ima previsoko lastno samopodobo.«
- »Napuh je samovšečnost, nadutost, domišljavost, prevzetnost, puhloglavost.«
- »Kadar se nekdo pretirano hvali s stvarmi, ki jih ima, je poln napuha. Včasih se hvali tudi s tistimi, ki jih sploh nima.«
- »Napuh je prepričanje, da smo vredni več kot drugi, da drugega ne potrebujemo.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

•«Ljudje mislijo, da so več vredni, da lahko ukazujejo vsem, tudi učiteljem, da imajo vse prav. Pogosto se vedejo, kot da so bogovi, sploh kadar je ozračje razgreto (tekme, prepiri, ocenjevanje ...).«

1.1.8 RESNICA – LAŽ

Resnica je ujemanje izjave z dejstvi oziroma z realnostjo (Wikipedija, 2017). Resnica je, kar je v skladu s tem, kar je, obstaja (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Láž -í ž (â) 1. zavestno neresnična izjava z namenom zavaja v zmoto (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Lagati pomeni namerno prikriva resnico ali zavajati.«
- »Laganje je zavestno govorjenje neresnice z namenom poniževanja.«
- »Laže tisti, ki namerno daje napačne informacije z razlogom prikrivanja, olepševanja.«
- »Laž je zavestno izgovorjena neresnica.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Strah mi preprečuje govori resnico.«
- »Lažem, ker se bojim kazni.«
- »Lažem, da sem v družbi zaželen.«
- »Lažem, ker ne znam govori resnice.«

- »Lažem, da zaščitim druge.«

1.1.9 PRIJAZNOST – NESRAMNOST

Prijaznost je lastnost, značilnost prijaznega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

Nesramnost -i ž (á) lastnost nesramnega človeka (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Nesramnost je govorjenje z namenom, da nekoga prizadeneš.«
- »Zaradi nesramnega ravnanja posameznika se nekdo neprijetno počuti.«
- »Nesramnost je govorjenje grdih besed z namenom, da ga žališ, mu ne pomagaš.«
- »Nesramni smo, kadar se do nekoga obnašamo neprimerno, nespoštljivo, omalovažujoče ali žaljivo ...«
- »Nesramnost je način komunikacije, pri kateri na zelo žaljiv način obravnavamo slabosti in značilnosti drugih ljudi.«
- »Nesramen je s človek, ki krši splošno sprejete norme lepega vedenja v družbi.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Nesramen je, kdor žali ljudi in jim želi slabo.«

1.1.10 POGUM – STRAHOPETNOST

Pogum je pripravljenost storiti kaj kljub težavam, nevarnosti (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Strahopétnost -i ž (é) lastnost strahopetnega človeka (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Strahopetnost je strah pred tem, da se izpostavim ali izrazim svoje mnenje.«
- »Strahopetnost zavira razvoj, ko si zaradi strahu pred neuspehom, ne upaš naredi koraka naprej k napredku.«
- »Strahopetnost je s strah, ki te omejuje pri določenih stvareh, ki bi jih sicer naredil in bi lahko bile koristne zate.«
- »Strahopetni smo v tistih trenutkih, ko nam zmanjka poguma nekaj narediti, na glas poveda.«
- »Strahopetnost je boječnost ljudi, ki ne znajo ali ne upajo jasno izražati svojega mnenja.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Strahopeten sem takrat, ko si ne upam povedati resnice zaradi strahu, sramu, oz. odziva drugih.«
- »Da te je zelo strah in nečesa ne moreš narediti zaradi tega.«
- »Ko si mami ne upam povedati za slabo oceno.«

1.1.11 PRAVIČNOST – KRIVICA

Pravičnost je lastnost, značilnost pravičnega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Krivica -e ž (i) 1. dejanje, ki koga prizadene in je v nasprotju z vrednotami, priznanimi v določeni družbi (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Krivica se zgodi, ko kdo daje sodbo, ne da bi preveril okoliščine.«
- »Krivica je, ko je nekdo delo dobro opravil, pa mu tega ne priznamo.«
- »Krivica je tudi takrat, ko nekdo sklepa na pamet in nekoga prizadene.«
- »Krivica se zgodi, ko se dogajajo stvari, ki si jih ne zaslužiš.«

- »Občutek krivice je negativen občutek, ki ga doživlja človek, kadar meni, da nekdo ni ravnal v skladu s pravili.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Krivica se zgodi takrat, ko te nekdo po krivem obtoži.
- »Doma sem po navadi jaz kriva, če se z bratcem prepirava ali če sestra razmeče omaro. Staršem se trudim poveda, kako je bilo, a vedno me ne poslušata in takrat se mi zgodi krivica.«

1.1.12 POŠTENOST – NEPOŠTENOST

Poštenost pomeni biti iskren in odprt do sebe in drugih ter pogumno stati za svojimi besedami in dejanji (Pedagoški inštitut: Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ – Korak za korakom, 2017). Poštenost je lastnost, značilnost poštenega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

O RAZJEDAH JE ZAPISANO

Nèpoštênost -i ž (è-é) lastnost, značilnost nepoštenega človeka (povzeto po SSKJ).

ODRASLI RAZUMEJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Nepošteni smo, ko imamo enak meter za vse, vendar ne upoštevamo različnosti ljudi.«
- »Nepoštenost je pomanjkanje odkritosti, kraja, utaja, prepisovanje pri testu, obrekovanje, laganje, goljufanje, prevara, zavajanje in neresnice.«
- »Nepoštenost je negativen odnos do nečesa na podlagi subjektivnega mnenja.«
- »Nepošteno je dejanje, s katerim naredimo nekaj slabega, da pridobimo neko korist za sebe.«

OTROCI DOŽIVLJAJO (Koledar odličnosti, mojstrstva in etike, 2016):

- »Ko dam bratu tri koščke čokolade, sama pa jih pojem pet.«
- »Ko prinesem v šolo sladkarije, pa jih enim dam, enim pa ne.«

- »Nepoštenost je takrat, ko na skrito ogoljufaš drugo osebo. Kaže se tako, da ogoljufani osebi izmikaš pogled in se z njo manj družiš.«
- »Nepošteni smo takrat, ko nekaj ušpičimo in ne priznamo.«

1.1.13 DRUŽINA

Družina je skupnost članov, ki jih vežejo bivanjske, prijateljske ali sorodstvene vezi (Wikipedija, 2017).

Družina je zakonski par z otroki ali brez njih (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

PRIJATELJSTVO

Prijateljstvo je popolno sprejemanje, zaupanje in cenjenje druge osebe (<http://www.utrinek.si/prijateljstvo>).

Prijateljstvo je prijateljsko razmerje (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.1.14 USPEH

Uspeh v šoli je dosežek v izobraževalnem pomenu (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

Uspeh v športu je dosežek v izvajanju telesnih dejavnosti (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

Uspeh je dejstvo, da kdo s svojim delom, prizadevanjem doseže, kar želi, pričakuje. (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.1.15 ZDRAVJE

Zdravje je dobro telesno in duševno počutje (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.1.16 HUMANOST

Humanost je lastnost človeka, ki kaže v odnosu do okolja pozitivne moralne lastnosti, človečnost (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.1.17 MODROST

Modrost je lastnost modrega človeka (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.1.18 UNIVERZALIZEM

Univerzalizem je nazor, ki poudarja pomen celote, splošnega pred posameznim, posebnim. (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.1.19 DELO, KREATIVNOST

Učenci naše šole pravijo, da sta delo in kreativnost: radovednost, miselna kritičnost, odličnost, podjetništvo, delovna etika, participacija, organizacijsko državljanstvo, ekonomska finančna odgovornost, samodisciplina ... (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.2 POKLICI PRIHODNOSTI

Poklic je delo, dejavnost, za katero je potrebna usposobljenost, navadno je potrebno za pridobivanje osnovnih materialnih dobrin (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša, 2017).

1.2.1 KATERI ŠTUDIJ ZA USPEŠNO KARIERO?

Ključna dejavnika, ki se ju moramo zavedati pri izbiri našega poklica, sta eksistenčna vrednost poklica in razvojna perspektiva. Seveda je nemogoče z gotovostjo trditi, kateri poklici bodo v prihodnosti najbolj perspektivni, saj se dinamika na področju zaposlovanja spreminja iz leta v leto in je podvržena številnim gospodarskim dejavnikom (Družba medijskih vsebin, 2017).

1.2.2 POKLICI, KI JIH BODO KREIRALE PRIHODNJE GENERACIJE

Nastala bo vrsta poklicev, ki jih zdaj komaj slutimo. Oblikovali jih bodo tisti, ki danes še obiskujejo osnovno šolo. Nekaj poklicev ne tako daljne prihodnosti je tukaj: dispečer brezpilotnikov, urbani agronom, semenski kapitalist v kmetijstvu, agent, preverjeni in verificirani posrednik za človeške organe, geoinženir za upravljanje vremena in rastlin, inženir za selitve živali, profesor za socializacijo in druženje, organizator zasebnega življenja, poklicni prijatelj, koordinator poučevanja otrok na domu, svetovalc za produktivnost in čas, strokovnjak za novodobno izobraževanje, osebni digitalni svetovalc, specialist za zasebnost, odvetnik za virtualno lastnino, organizator spletnih skupnosti, koordinator osebne nege, odstranjevalec slabih spominov oziroma amnezijski kirurg, psihoterapevt za smrt, etik novih znanosti (Družba medijskih vsebin, 2017).

SVETOVALEC ZA ZASEBNOST

V digitalni dobi, v času Googla, varnostnih kamer in agencij za varnost, ki kukajo v naše domove na vsakem koraku, zasebnosti skorajda več nimamo, čeprav se tega mogoče niti ne zavedamo. Eden od izzivov sodobnega človeka bo, kako čim boljše zaščititi svojo zasebnost. Tako bodo v prihodnosti svetovalci, ki bodo znali ubraniti našo zasebnost, še kako zaželeni, iskali pa bodo različne načine, kako zaščititi ranljive posameznike, ki bodo čedalje več časa preživel na internetu, kjer smo še vedno precej nepazljivi.« (GR8, 2017).

DIGITALNI ARHITEKT

»Nove tehnologije ne bodo pripeljale do novih poklicev in karier, o katerih še včeraj nismo niti razmišljali. Veliko večino poklicev bodo nove tehnologije zgolj preobrazile ali prilagodile. Arhitektura in digitalne tehnologije že hodita z roko v roki, nekatera največja svetovna podjetja pa so že odprla oddelke za digitalno oblikovanje, taki oddelki bodo v prihodnosti postali vse bolj razširjeni.« (GR8, 2017).

SPECIALIZACIJA V FETALNI MEDICINI

»Fetalna medicina je trenutno v začetni fazi, s pomočjo katere želijo strokovnjaki pozdraviti otroka, še preden se ta rodi in na tak način preprečiti, da bi zarodek utrpel nepopravljive poškodbe ali usodne posledice, ki bi ga zaznamovale za celo življenje. Nedvomno gre za eno

od naprednejših smeri v sodobni medicini. Zdravnik, specializiran za fetalno medicino, pa je zagotovo eden od poklicev prihodnosti.« (GR8, 2017).

SPECIALIST ZA ODVAJANJE ODVISNOSTI OD TEHNOLOGIJE

»Ni več skrivnost, da tehnologija človeka lahko zasvoji. Medtem ko nekateri v petek zvečer odidemo na zasluženno pivo in klepet, drugi ostanejo priklopljeni na svoj digitalni svet. In glede na to, da tehnologija bolj in bolj vstopa v naša življenja, se bo ta trend zgolj nadaljeval. V ekstremnih primerih vse to lahko vodi v odvisnost in socialno izoliranost. Specialist za odvajanje odvisnosti od tehnologije bo ljudi naučil, kako se ločiti od tehnoloških naprav in kako nadzorovati tehnologijo v svojem življenju. Tako se bomo iz digitalnega sveta spet začeli vračati k analognemu – tokrat iz terapevtskih razlogov.« (GR8, 2017).

SPECIALIST ZA VIRTUALNE VALUTE

»Virtualne valute (najbolj znana med njimi je bitcoin) so se pojavile v času največjega zloma bančnega sistema v zgodovini. Počasi so si začele pridobivati zaupanje tistih, ki so začeli dvomiti v klasične denarne valute. Ne glede na tveganje, ki ga prinaša vlaganje v virtualne valute, so le-te danes realnost, v prihodnosti pa naj bi v celoti nadomestile klasične valute. Vse to vodi v popolnoma nove možnosti investiranja, ki ga nekateri s pridom izkoriščajo, večini ljudi pa so digitalne valute še vedno popolna neznanka.« (GR8, 2017).

SVETOVALEC ZA PRODUKTIVNOST IN ČAS

»Čas je vse bolj cenjena vrednota, prav tako produktivnost. Ljudje bodo zato iskali nekoga, ki bi jim pomagal organizirati življenje, izboljšati produktivnost in tako pridobiti več časa. Tako bomo lahko izboljšali svoja življenja s pomočjo svetovalca, ki nam bo z različnimi metodami pomagal reorganizirati vsakdan. Svetovalec bo skrbno načrtoval vaš urnik, da boste pridobili več časa in izboljšali produktivnost, hkrati pa se boste še vedno dobro počutili in bili učinkoviti.« (GR8, 2017).

STROKOVNJAK ZA NOVODOBNO IZOBRAŽEVANJE

»Ni novost, da vedno več ljudi dvomi v tradicionalni izobraževalni sistem. Pred dobrim letom je socialna omrežja preplaval posnetek 13-letnega dečka Logana LaPlanteja, ki je mnoge

navdušil s svojim govorom na TedX-u, v katerem govori o svojem šolanju – mama ga je pri devetih letih izpisala iz klasične šole, njegovo izobraževanje pa je temeljilo na prepričanju, da je vsak sistem, tudi izobraževalni, mogoče izboljšati, ne samo znotraj sistema samega, ampak izven izobraževalnih ustanov, kjer na drugačen način dosežemo iste rezultate oziroma enako stopnjo izobrazbe. Tovrstni način učenja je Logan poimenoval "hackschooling" in ima čedalje več privrženecv, v prihodnosti pa bo verjetno vse več takih staršev, ki bodo za svoje otroke iskali alternativne načine izobraževanja.« (GR8, 2017).

INŽENIR ŽIVALSKIH SELITEV

»Razvoj in širitev človeške civilizacije nič kaj ugodno ne vpliva na naravno okolje številnih živali. Njihov življenjski prostor se vsako leta manjša. Selitev živali iz ogroženih območij v nova ali celo povsem umetno ustvarjena okolja bo v prihodnosti neizogibna. To delo naj bi opravljali t. i. inženirji živalskih selitev, ki bodo spremljali selitve živali, določali, katere živali so primerne za selitev in vodili celotni postopek migracij. Tovrstno delo bo obsegalo veliko raziskav in terenskega dela, s takšim korenitim posegom v naravno okolje pa bo početje zagotovo tvegano in odgovorno.« (GR8, 2017).

OSEBNI DIGITALNI SVETOVALEC

»To je specialist, ki za vas in za potrebe vašega zasebnega in poslovnega življenja izbira in priporoča unikaten izbor aplikacij, ki vam lajša življenje. Prav tako bo skrbel za vašo čedalje obsežnejšo strojno in programsko opremo, arhiviral bo vaše digitalno imetje (fotografije, dokumente). V prihodnosti bo namreč vse več našega življenja in dela potekalo v elektronski oziroma digitalni obliki, prav tako se povečuje število uporabe aplikacij. Osebni digitalni svetovalec bo poskrbel za vaš digitalni del življenja.« (GR8, 2017).

STROKOVNJAK ZA MNOŽIČNO FINANCIRANJE

»Strani za množično financiranje projektov kot so: Kickstarter in Indiegogo so se že izkazale kot alternativa za financiranje projektov mladih ustvarjalnih podjetnikov, ki za svoje ideje potrebujejo predvsem zagonski kapital. Številne ideje so tako ugledale luč sveta in vsak dan se na spletu pojavijo mnoge nove.

Strokovnjak za množično financiranje bo v prihodnosti svetoval mladim star-up podjetjem, skrbel za njihovo promocijo in iskal načine, kako skozi množično financiranje zbrati čim več denarja za zagon projektov.« (GR8, 2017).

2 OPREDELITEV RAZISKOVALNEGA PROBLEMA, CILJEV, RAZISKOVALNIH VPRAŠANJ IN HIPOTEZ

Mladi nimamo zagotovil, da bo trg dela nagradil najbolj napredne in najpametnejše posameznike. Morda to ni dovolj za uspeh posameznika in družbe. V obdobju, ko mladi načrtujemo in se odločamo o nadaljnjem življenju, so nam lahko v pomoč mnenja in trendi s področja vrednot in znanj/kompetenc. Tako je poznavanje pravih vrednot in znanj lahko ključno pri načrtovanju o tem, kakšni ljudje želimo postati mladi.

2.1 RAZISKOVALNI CILJI

Z raziskovalno nalogo želimo raziskati predvsem vrednote, ki jih zaznamo mladi in jih bomo potrebovali v prihodnje.

2.2 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA

Zastavili smo si naslednja raziskovalna vprašanja:

- Katere vrednote in znanja bodo pomembno vplivala na uspešnost mladih v prihodnosti?
- Katere vrednote so pomembne mladim?
- Kateri bodo novi poklici v prihodnosti?

2.3 HIPOTEZE

Zastavili smo si naslednje hipoteze:

- Družina je najpomembnejša vrednota za mlade.
- Mladi menijo, da bo v prihodnosti za družbo najpomembnejša iskrenost.
- Mladi ne poznajo poklicev, ki bodo v prihodnosti nastali na novo.
- Mladi ne vedo, katera znanja bodo v prihodnosti pomembna.
- Na uspešnost mladih v prihodnosti bodo pomembno vplivala predvsem znanja povezana s komunikacijo z ljudmi.
- Najbolj iskani poklici v prihodnosti bodo povezani s tehnologijo.

2.4 IZBOR IN PREDSTAVITEV REZISKOVALNIH METOD TER POTEK RAZISKOVANJA

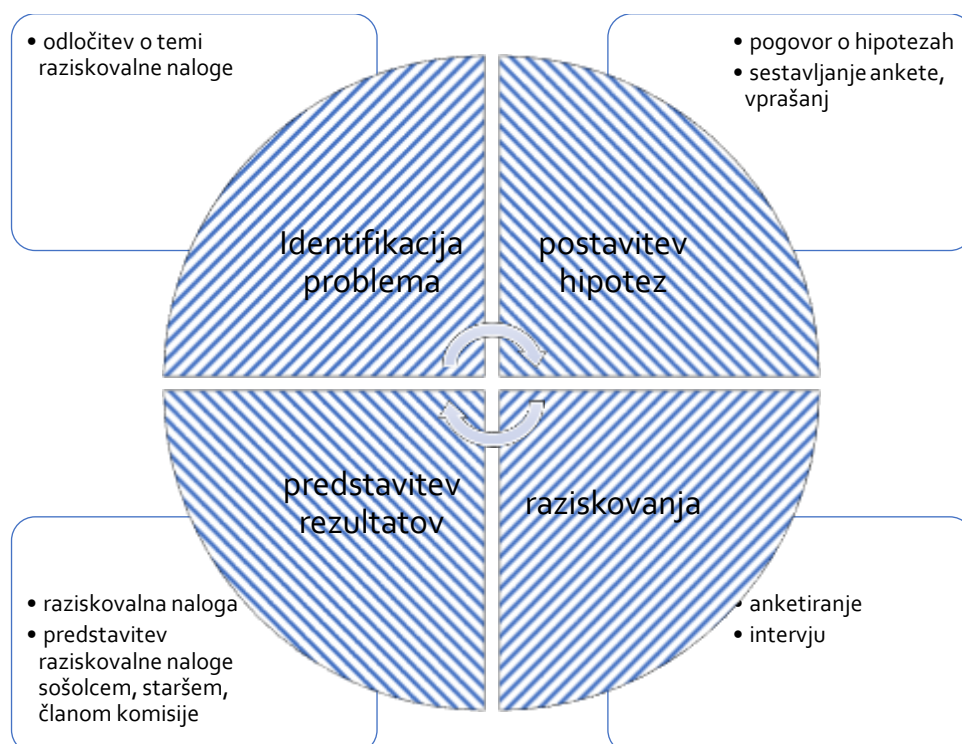
V prvem delu smo se posvetili podatkom, ki smo jo našli v knjigah, na internetu in v različnih člankih. Po pregledu virov in literature smo si zastavili raziskovalni problem in izpeljali raziskovalna vprašanja in hipoteze. Nato smo pripravili vprašalnik in vprašanja za intervjuje. Opravili smo intervju s strokovnjaki z različnih področij. Opravili smo intervjuje na sejmju Informativa. Opazovali in povzeli smo sklepe na občinskem otroškem parlamentu. Podatke smo obdelali s programom Microsoft Excel. V spodnji shemi lahko preberete faze raziskovanja.

Uporabljene so bile tehnike kvantitativnega raziskovanja:

- vprašalnik,
- statistična obdelava podatkov.

Uporabljene so bile tehnike kvalitativnega raziskovanja:

- pogovor s strokovnjaki,
- statistična obdelava podatkov.

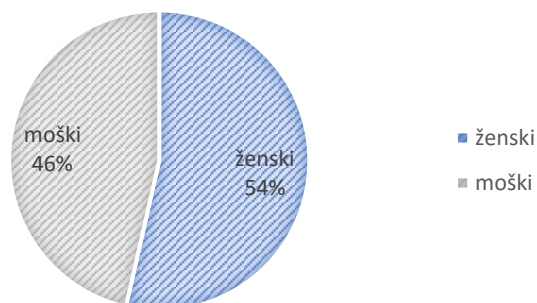
Shema 2: Prikazuje metode dela.

3 PREDSTAVITEV REZULTATOV

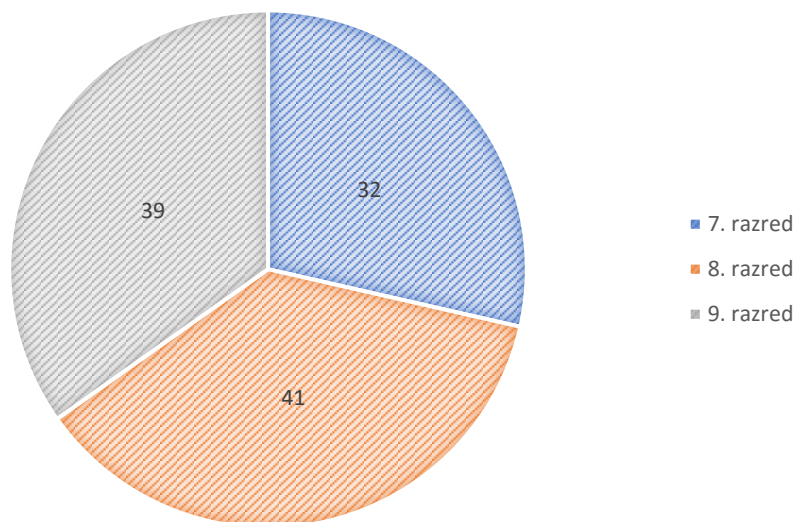
V nadaljevanju bomo predstavili rezultate pridobljene na opisanem vzorcu. Vsako posamezno vprašanje je predstavljeno tudi z grafom.

3.1 REZULTATI VPRAŠALNIKA

Anketo so izpolnjevali učenci naše šole. Anketirali smo 112 učenk in učencev. Zastopanost po spolu in razredih prikazujeta spodnja grafa. V raziskavo smo vključili učence v starosti od 12. do 15. leta starosti. Vprašani so na vprašalnik odgovarjali 15 minut. Zagotovili smo njihovo anonimnost.

Graf 1: Zastopanost po spolu.

Graf 2: Zastopanost anketiranih po razredih.

Vprašanja so bila različnega tipa (vprašanja odprtega in zaprtega tipa). V nadaljevanju so zapisana vprašanja z navodili, nato pa so predstavljeni rezultati vprašalnika »VREDNOTE IN POKLICI PRIHODNJOSTI«.

Uvodni nagovor:

Pozdravljeni, sva Katarina Pirc in Nuša Zupan, učenki 9. b razreda Osnovne šole Lava. Pod mentorstvom profesorja Bojana Pozničča pripravljava raziskovalno nalogo z naslovom »Vrednote in poklici prihodnjosti«.

Navodilo:

Prosimo te, da si vzameš nekaj časa in iskreno odgovoriš na vprašanja. Natančno prebereš vsako vprašanje, razmisliš o odgovoru, ki velja zate in vpišeš svoj odgovor, točno za vsako vprašanje. Prosimo, odgovarjaj tako, kot si resnično misliš in ne tako, kot misliš, da želijo drugi. Delaj samostojno. Pravilnih in napačnih odgovorov ni, ker to ni test. Namen vprašalnika je ugotoviti, kakšno je vaše mnenje o vrednotah in poklicih prihodnjosti. Za pomoč se ti vnaprej najlepše zahvaljujemo.

Vprašalnik:

SPLOŠNI PODATKI (obkroži):

Spol: moški ženski

Razred: 7. 8. 9.

1. Kaj vse ti je v življenju pomembno? Napiši vsaj 5 svojih vrednot. Na prvo mesto napiši najpomembnejšo vrednoto.
2. Kaj vse počneš, da se tvoja najpomembnejša vrednota vidi skozi tvoja dejanja?
3. Oцени kako pomembna je zate posamezna **vrednota** (1–5):

zame zelo pomembna	zame pogosto pomembna	ne vem	zame pogosto nepomembna	zame nepomembna
5	4	3	2	1

ISKRENOST	5	4	3	2	1
ŽIVETI (BITI)	5	4	3	2	1
SOLIDARNOST	5	4	3	2	1
ODGOVORNOST	5	4	3	2	1

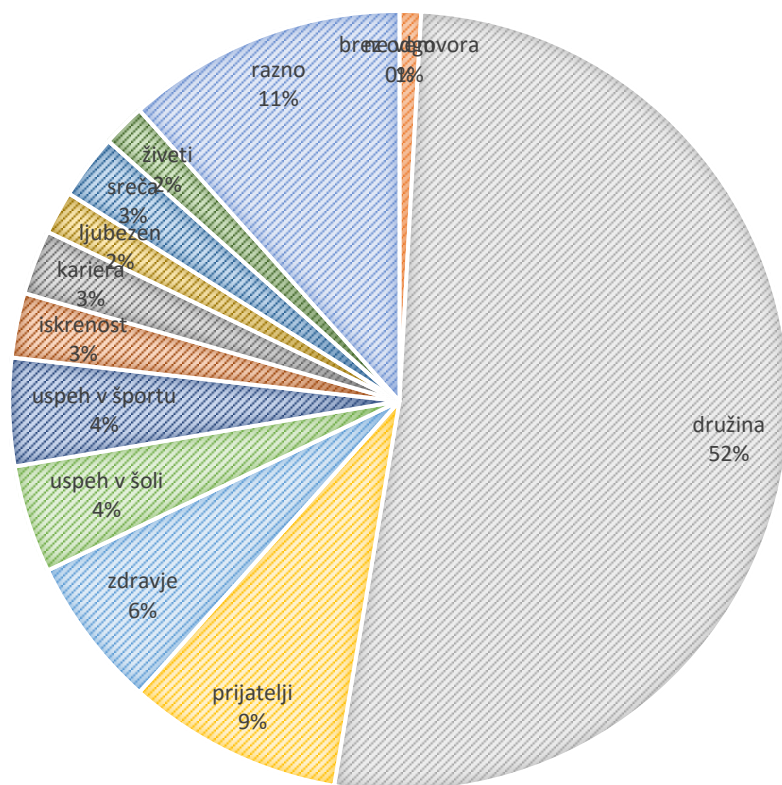
DELAVNOST	5	4	3	2	1
PREDANOST	5	4	3	2	1
SKROMNOST	5	4	3	2	1
RESNICA	5	4	3	2	1
PRIJAZNOST	5	4	3	2	1
POGUM	5	4	3	2	1
PRAVIČNOST	5	4	3	2	1
POŠTENOST	5	4	3	2	1
DRUŽINA	5	4	3	2	1
PRIJATELJI	5	4	3	2	1
USPEH V ŠOLI	5	4	3	2	1
USPEH V ŠPORTU	5	4	3	2	1
ZDRAVJE	5	4	3	2	1

4. Kaj meniš, katera vrednota bo v prihodnosti za družbo najpomembnejša?
5. Kaj meniš, katera znanja bodo pomembna v prihodnosti?
6. Kaj meniš, kateri poklici bodo na novo nastali v prihodnosti?

V nadaljevanju bodo predstavljeni rezultati vprašalnika.

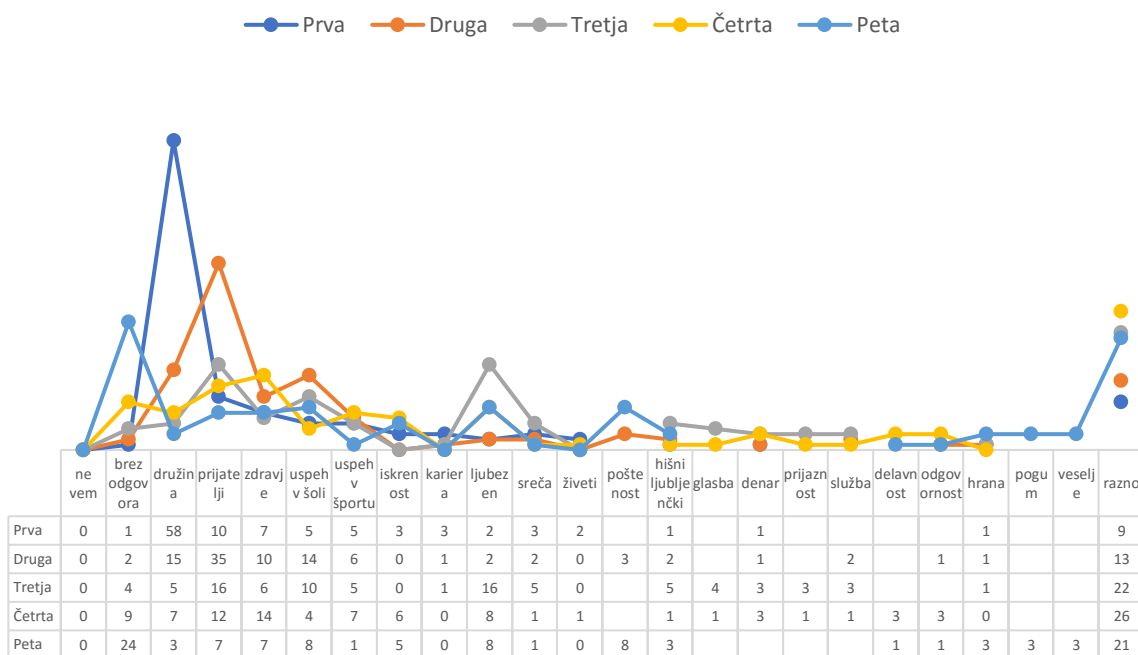
S prvim vprašanjem smo učence spraševali, kaj vse jim je v življenju pomembno. Napisati so morali vsaj pet svojih vrednot. Na prvo mesto so napisali najpomembnejšo vrednoto. V primeru, da se je neka vrednota pojavila v večjem številu (več kot dvakrat), smo ji sledili še pri ostalih mestih (druga, tretja, četrta in peta vrednota), drugače pa seštelili in prikazali pod razno. Največ učencev je na prvo mesto napisalo družino (58; 52 %) in prijatelje (10; 9 %). Na drugem mestu se najpogosteje pojavijo vrednote: prijateljstvo (35; 31,25 %) družina (15; 13,39 %) in uspeh v šoli (14; 12,50 %). Vrednoti, napisani na tretjem mestu, se številčneje pojavita: ljubezen (16; 14,29 %) in prijatelji (16; 14,29 %). Na četrtem mestu izstopata zdravje (14; 12,50 %) in prijateljstvo (12; 10,71 %). Na petem mestu izstopajo: poštenost (8; 7,14 %), ljubezen (8; 7,14 %) in uspeh v šoli (8; 7,14 %). Število brez odgovora narašča od prve do pete izbire. Podatki so zbrani v spodnjem grafu (za vrednoto napisano na prvem mestu) in preglednici.

VREDNOTE IN POKLICI PRIHODNOSTI
Raziskovalna naloga, 2017

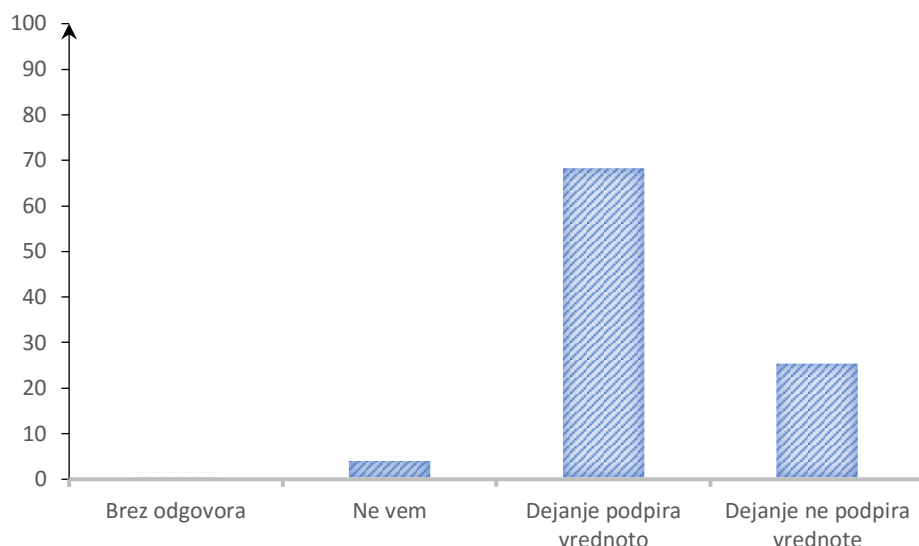
Graf 3: Najpomembnejša vrednota.

Preglednica 2: Odgovori od prve do pete vrednote.

Z drugim vprašanjem smo učence spraševali, kaj vse počnejo, da se njihova najpomembnejša vrednota vidi skozi njihova dejanja. Odgovore smo povzeli v ključne pojme in jih opredelili, ali

zapisano vrednoto podpirajo ali ne. Tako smo ugotavljali, kako so vprašani v integriteti pri udejanjanju njihove najpomembnejše vrednote. 5 učencev (4,46 %) ne ve, kako se njihova vrednota vidi skozi dejanje, 29 (25,89 %) vprašanih s svojimi dejanji ne živijo in ne podpirajo izbrane vrednote in 77 (68,75 %) vprašanih z dejanji podpira njihovo pomembno vrednoto. Presenetilo nas je, da velik odstotek vprašanih ni v integriteti. Zastavljene imajo vrednote, vendar so te morda lažne, saj jih ne uresničujejo skozi dejanja.

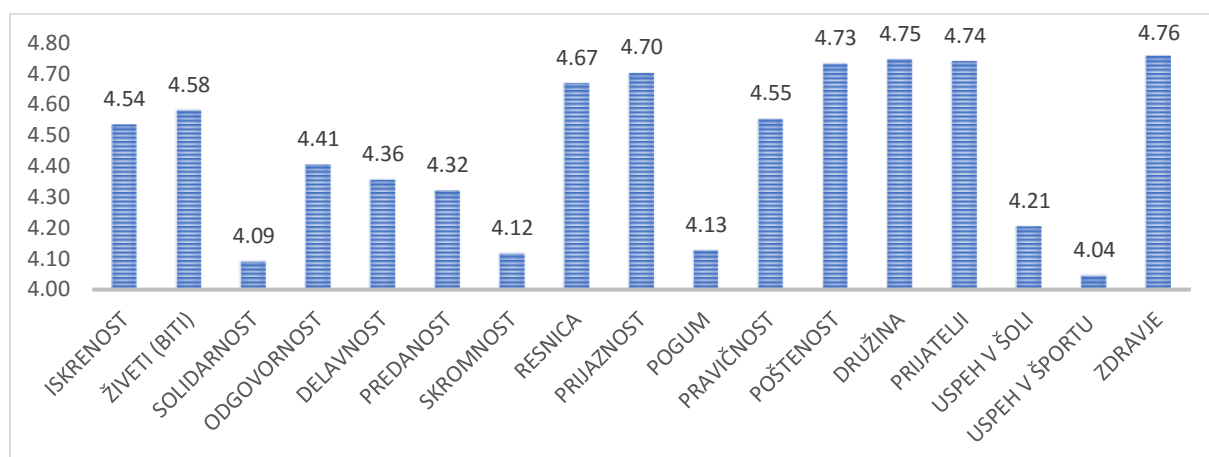
Graf 4: Integriteta udejanjanja vrednot.

S tretjim vprašanjem smo jih prosili, naj ocenijo, kako jim je posamezna vrednota pomembna.

Uporabili smo naslednje merilne vrednosti:

zame zelo pomembna	zame pogosto pomembna	ne vem	zame pogosto nepomembna	zame nepomembna
5	4	3	2	1

Vprašani so vse podane vrednote v povprečju ocenili visoko. Učenci so kot najmanj pomembne vrednote ocenili solidarnost, skromnost, pogum, uspeh v šoli in uspeh v športu. Najvišje so ocenili zdravje (4,76). Visoko so ocenili tudi družino (4,75), prijatelje (4,74) in poštenost (4,73). Rezultati za družino in prijatelje se dopolnjujejo s prvim vprašanjem in povečajo zanesljivost rezultata.

Graf 5: Povprečne ocene vprašanih o pomembnosti vrednot. Zaradi preglednosti je merilna skala v grafu prilagojena.

Zdravje so vprašani ocenili najvišje, vendar se zdravje, kot njihova najpomembnejša vrednota (vprašani pri prvem vprašanju) ne pojavi pogosto. Odgovore iz prvega vprašanja za vrednoto zdravje povzema preglednica. Ta vidik bi bilo vredno v prihodnjih raziskavah podrobneje raziskati. Ali gre za naučeno vrednoto? Vprašani morda vedo, da je zdravje pomembna vrednota, saj se o tem učimo v šoli, vendar pa je ne prepoznajo kot njihovih pet najpomembnejših vrednot.

Preglednica 3: Odgovori na prvo vprašanje – vrednota zdravje.

vrednota	prva	druga	tretja	četrt	peta
zdravje	7	10	6	14	7
(%)	6,25 %	8,93 %	5,36 %	12,5 %	6,25 %

Poštenost so prav tako ocenili zelo visoko, vendar se kot njihova pomembna vrednota (prvo vprašanje) pojavi napisana šele na petem mestu pri majhnem številu vprašanih (8; 7,14 %). Podobno, kot pri vrednoti zdravje, bi bilo potrebno to vrednoto podrobneje raziskati v nadaljnjih raziskavah. Vprašani torej poštenost ocenjujejo kot pomembno vrednoto, vendar je ne prepoznajo kot njihovih pet najpomembnejših vrednot. Odgovore iz prvega vprašanja za vrednoto poštenost povzema preglednica.

Preglednica 4: Odgovori na prvo vprašanje – vrednota poštenost.

vrednota	prva	druga	tretja	četrt	peta
----------	------	-------	--------	-------	------

poštenost	0	3	0	0	8
(%)	0 %	2,68 %	0 %	0 %	7,14 %

S četrtem vprašanjem smo želeli izvedeti njihovo mnenje o tem, katera vrednota bo v prihodnosti za družbo najpomembnejša. Odgovori so povzeti v preglednici.

Preglednica 5: Odgovori vprašanih o pomembni vrednoti za družbo v prihodnosti.

Vrednota pomembna za družbo	Število odgovorov
ne vem	3
brez odgovora	1
iskrenost	24
poštenost	13
uspeh v šoli	8
resnica	7
prijatelji	7
zdravje	6
družina	6
denar	5
odgovornost	4
delavnost	4
življenje	3
uspeh v športu	3
prijaznost	3
solidarnost	2
pogum	2
razumevanje	2
pravičnost	1
prijatelji	1
pomoč	1
skromnost	1
predanost	1
popularnost	1
pomoč	1
zaupanje	1
ljubezen	1

Največ vprašanih meni, da bosta v prihodnosti pomembni družbeni vrednoti iskrenost (24; 21,43 %) in poštenost (13; 11,61 %). Začutili pa so, da v družbi manjkata iskrenost in poštenost, zato jima bo vredno v prihodnosti posvečati večjo pozornost. Vprašani so iskrenost ocenili

nižje (tretje vprašanje; 4,54) kot ostale vrednote. Prav tako se je redko pojavila kot ena od njihovih petih pomembnih vrednot (prvo vprašanj). Povzetek prvega vprašanja za vrednoto iskrenost prikazuje preglednica. To vrednoto bi bilo potrebno podrobneje raziskati v prihodnji raziskavi.

Preglednica 6: Odgovori na prvo vprašanje – vrednota iskrenost.

vrednota	prva	druga	tretja	četrt	peta
iskrenost	3	0	0	6	5
(%)	2,68 %	0 %	0 %	5,36 %	4,46 %

S petim vprašanjem smo spraševali, kaj menijo, katera znanja bodo pomembna v prihodnosti. Odgovori so povzeti v preglednici.

Preglednica 7: Odgovori vprašanih o pomembnem znanju za družbo v prihodnosti.

Pomembna znanja	Število odgovorov
ne vem	15
brez odgovora	5
splošna znanja	28
računalništvo	17
jeziki	11
tehnologija	8
matematika	7
šport	6
elektronika	4
medicina	3
fizika	3
naravoslovje	2
biti dober prijatelj	1
robotika	1
gradbeništvo	1

Največ vprašanih meni (28; 25 %), da bodo v prihodnosti pomembna splošna znanja. Veliko jih je odgovorilo tudi, da ne vedo, ali pa niso zapisali (20; 17,86 %). Učenci menijo, da bodo v prihodnosti pomembna znanja povezana z računalništvom (17; 15,18 %), jeziki (11; 9,82 %) in tehnologijo (8; 7,14 %).

Z zadnjim vprašanjem smo, spraševali kateri poklici bodo v prihodnosti nastali na novo? Odgovori so povzeti v preglednici. Z vprašanjem smo želeli vprašane spodbuditi k razmišljanju o novih poklicih. Redki vprašani so izbrali poklice, ki smo jih zasledili v literaturi. Največ vprašanih je napisalo ne vem (35; 31,25 %). Veliko jih je napisalo, da pomembni poklici že obstajajo (33; 29,46 %).

Preglednica 8: Predlogi in mnenja o novih poklicih.

Novi poklici	Število odgovorov
brez odgovora	12
ne vem	35
odgovor brez pomena	8
že obstaja	33
proizvajanje letičih avtomobilov	3
delo z vesoljci	3
izdelava letičih rolk	2
gamer – igralec računalniških iger	2
poklicni prijatelj	2
tehnični vrtnar	1
prepoznavalec čustev	1
osebno letenje s pomočjo naprav	1
rezanje s škarjami	1
krotilec robotov	1
iskanje rib s telefonom	1
virtualni zdravnik	1
varuhi zdravja	1
matematični modni oblikovalec	1
pasja manikura	1
življenje na drugih planetih	1

3.2 OTROŠKI PARLAMENT

3.2.1 Občinski otroški parlament v Celju

Tematika letošnjega otroškega parlamenta je lahko pomembna za naša raziskovalna vprašanja, zato sva mladi raziskovalki sodelovali na dogodku kot opazovalki in raziskovalki.

V sredo, 15. 2. 2017, je v Narodnem domu Celje potekal občinski otroški parlament, ki sta ga organizirala Medobčinsko društvo prijateljev mladine Celje in Osnovna šola Lava. Letošnji otroški parlament je že 27. po vrsti. Učenci so temo »Otroci in načrtovanje prihodnosti« sami izbrali na zadnjem nacionalnem otroškem parlamentu, v dvorani državnega zbora Republike Slovenije. Učenci OŠ Lava so v uvodnem delu ostalim učencem predstavili 8. krogov, ki lahko vodijo k odličnosti. Na dogodku je sodelovala tudi posebna gostja, mag. Alenka Brod, univ. dipl. soc., direktorica Racio razvoj, d. o. o., ki je spregovorila o obravnavani tematiki.

Že na oddelčnih in šolskih parlamentih so učenci posameznih šol osvetlili nekatera vsebinska vprašanja izbrane teme. Stališča in sklepe pa so prenesli v tri delavnice. Prvo delavnico sta vodili Pia Lilija in Lana Hladnik iz 8. razreda ob pomoči mentorja Bojana Pozniča iz OŠ Lava. Drugo delavnico so vodili učenci ob pomoči mentorice Liljane Prevolnik Jazbec z II. OŠ Celje. Tretjo delavnico so vodili učenci ob pomoči mentorice Simone Šarlah iz OŠ Vojnik. Na občinskem otroškem parlamentu je sodelovalo 13 osnovnih šol iz občin: Celje, Štore, Dobrna in Vojnik. Učenci so spregovorili predvsem o vprašanjih kot so: Koga/kaj imajo radi, spoštujejo, si želijo, potrebujejo in zmorejo? Katere vrednote bodo pomembne za družbo v prihodnosti? Katera znanja bodo pomembna v prihodnosti? Kakšen človek želim postati? V nadaljevanju je nekaj fotografij z dogodka.

Fotografija 2: Učenci OŠ Lava so predstavili 8. krogov odličnosti (Kolman, 2017).

Fotografija 3: Učenci OŠ Lava so predstavili kretje za vrednote (Kolman, 2017).

Fotografija 4: Govor gostje mag. Alenke Brod, univ. dipl. soc. (Kolman, 2017).

Fotografija 5: Delo v delavnici (Kolman, 2017).

Fotografija 6: Delo v delavnici (Kolman, 2017).

Fotografija 7: Delo v delavnici (Kolman, 2017).

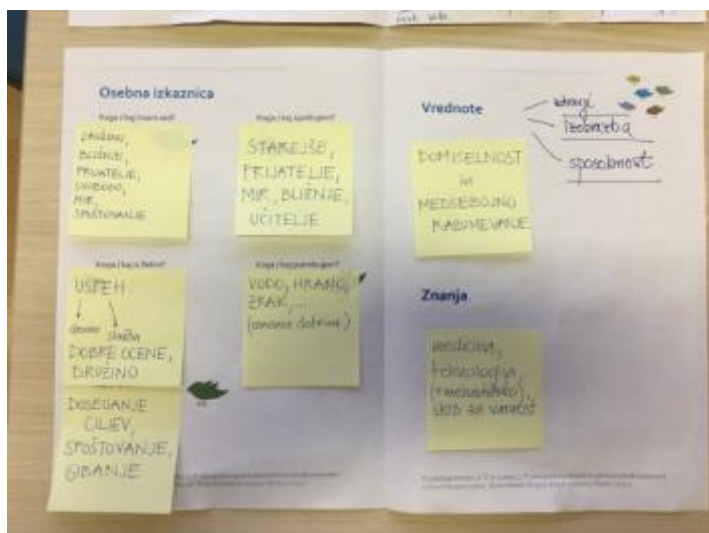
Fotografija 8: Plenarno poročanje skupin (Kolman, 2017).

Opazovali smo dinamiko dela skupin. Sodelujoči učenci so bili sprva zadržani, nato so se vključili v pogovore in sporočili mnenja. Zaključke so učenci poročali na plenarnem delu. V nadaljevanju so zapisani povzetki iz zapisnikov skupin.

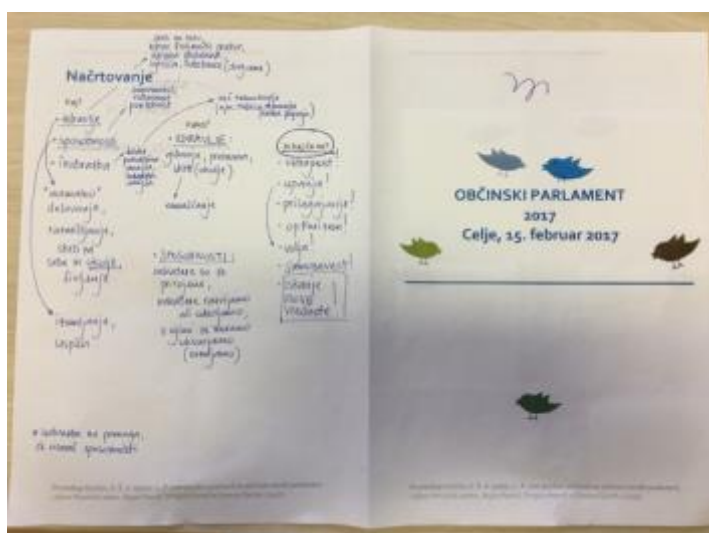
Preglednica 9: Mnenja učencev o osnovnih vrednotah.

vprašanje	prva skupina	druga skupina	tretja skupina
Koga/kaj imam rad?	znanje rastline prijatelje spanje naravo sladkarije	družino bližnje prijatelje svobodo mir spoštovanje	družino prijatelje živali šport hrano družino prijatelje sebe interesne dejavnosti
Koga/kaj si želim?	denar srečo ljubezen družino zdravje	uspeh družino doseganje ciljev gibanje	mir uspeh svobode partnerja notranje zadovoljstvo

vprašanje	prva skupina	druga skupina	tretja skupina
	spoštovanje odgovornost predanost prijateljstvo službo mir izobrazbo		strpnost srečo zdravje zveste prijatelje družino službo boljši svet
Kaj zmorem?	šola uspeh	vse, kar si želim	vse, kar si želim vse, kar je v naši moči
Koga/kaj spoštujem?	tiste, ki spoštujejo nas tiste, ki sprejemajo svoje napake tiste, ki nas podpirajo tiste, ki so odkriti tiste, ki pomagajo in spoštujejo sebe	starejše prijatelje mir bližnje učitelje	ljudi okoli sebe prijazne ljudi samostojnost starejše sposobne ljudi družino starejše
Koga/kaj potrebujem?	hrano zrak vodo družino prijatelje strpnost enakopravnost denar tehnologijo	vodo hrano zrak	srečo prijatelje ljubezen dom družino hrano svobodo ljubezen znanje denar nekaj, kar nas veseli

Fotografija 9: Primer zapisnika skupine (Poznič, 2017).

Fotografija 10: Primer zapisnika skupine (Poznič, 2017).

Katere vrednote bodo v prihodnosti pomembne za družbo?

Učenci prve skupine menijo, da bodo v prihodnosti pomembne naslednje vrednote: zaupanje, mir, strpnost, denar, spoštovanje, znanje, okolje, družina, zbliževanje, uravnoteženost, predanost in šport.

Učenci druge skupine menijo, da bodo v prihodnosti pomembne naslednje vrednote: domiselnost, medsebojno razumevanje, zdravje, izobrazba, sposobnost.

Učenci tretje skupine menijo, da bodo v prihodnosti pomembne naslednje vrednote: odločnost, sreča, pogum, ustvarjalnost, strast, skrbnost, zdravje, odgovornost, vera, predanost, empatija, sposobnost.

Katera znanja bodo pomembna v prihodnosti?

Učenci prve skupine menijo, da bodo v prihodnosti pomembna naslednja znanja: delo v tujini, sporazumevanje, medicina, fizika, matematika, kemija.

Učenci druge skupine menijo, da bodo v prihodnosti pomembna naslednja znanja: medicina, tehnologija, skrb za varnost.

Učenci tretje skupine menijo, da bodo v prihodnosti pomembna naslednja znanja: vodič skozi prihodnost, časovni urar, luna taksi, aktivist za naravo, matematika, gospodinjstvo, računalništvo, okoljevarstvo, jeziki, astronomija, tehnologija.

Kakšen človek želim postati?

Učenci prve skupine menijo, da želijo postati: ugledni, spoštovani, zaupanja vredni, spoštljivi, odgovorni, zdravi, strpni, odkriti, iznajdljivi.

Učenci druge skupine menijo, da želijo postati: samozavestni, vztrajni, pozitivni, izobraženi, skrbni, uspešni.

Učenci tretje skupine menijo, da želijo postati: iznajdljivi, spoštljivi, vztrajni, pozitivni, odgovorni, prijazni, zdravi (zdrav način življenja, skrb za svoje telo), šolani, delavni, zavzeti, učljivi.

3.3 MNENJA VPRAŠANIH NA SEJMU INFORMATIVA

V soboto, 28. 1. 2016, smo se udeležili sejma izobraževanja in poklicev – Informativa 2017. Dodatno gradivo o sejmu je dostopno na spletnem mestu: <<http://www.informativa.spletnestrani.com>>. Nekateri ljudi, ki so predstavljali poklice in šole, smo vprašali:

- Katera vrednota/znanje bo v prihodnosti najpomembnejša za družbo?
- Kaj menite, kateri poklici bodo v prihodnosti nastali na novo?

Preglednica 10: Mnenja vprašanih na sejmu Informativa 2017.

vprašani	vrednota	znanje	novi poklici
podčasniki slovenske vojske	poštenost, domoljubje, čast	računalništvo, jeziki, zgodovina	specialist za virtualna

vprašani	vrednota	znanje	novi poklici
			resničnost, virtualno zdravstvo
vodja kariernega centra	iskrenost, strpnost, realnost, inovativnost	matematika, jeziki	povezani z internetom
učitelj praktičnega pouka	marljivost, iskrenost, poštenost	zdravstvo, farmacija, računalništvo	čiščenje vesolja, izvenzemeljsko življenje
profesor francoščine in angleščine	poštenost, iskrenost	informatika, strojništvo	računalniški poklici, matematični analitik
vodja projektov	samoiniciativnost, fleksibilnost, prilagodljivost	generična znanja	digitalni poklici
asistent na Naravoslovnotehniški fakulteti	dobri medsebojni odnosi, sodelovanje, poštenost	družboslovna in naravoslovna znanja, humanistika	računalniški poklici, programerji
diplomski inženir prometne tehnike in transportne logistike	poštenost, fleksibilnost, samozavest	naravoslovna znanja	globalizacijski poklici, uvozniki, izvozniki

Fotografija 11: Obisk sejma Informativa (Poznič, 2017).

3.4 POGOVOR S STROKOVNJAKI

Intervju smo opravili s strokovnjaki z različnih področij. Zamimalo nas je predvsem:

- Katera vrednota/znanje bo v prihodnosti za družbo najpomembnejša?
- Kaj menite, kateri poklici bodo v prihodnosti nastali na novo?

3.4.1 Intervju – Zavod za zaposlovanje Celje

V Zavodu za zaposlovanje smo opravili intervju z gospo Alenko Rumbek, direktorico območne službe Celje. Povprašali smo jo o vrednotah in znanjih, ki bodo pomembna v prihodnosti.

Gospa Alenka meni, da se vrednote zelo počasi spreminjajo. Veliko vrednot, ki so pomembne danes, bodo zagotovo pomembne tudi v prihodnosti. Razviti bo potrebno solidarnost, povezovalnost, pomoč, znanje, spoštovanje, poštenost in delavnost.

Malo drugačno mnenje pa ima o znanjih, in sicer da se znanja zelo hitro spreminjajo. Težko je že opredeliti, katera znanja bodo pomembna čez 10 let. Zagotovo pa bodo pomembna virtualna znanja, informatika, nanotehnologija, gradbeništvo, energetika in pesništvo.

3.4.2 Intervju – Zavod za šolstvo Celje

V Zavodu za šolstvo smo intrvju izvedli z gospo Bernardo Gaber, višjo svetovalko za predmetno področje zgodovina. Zastavili smo ji vprašanja, katere vrednote bodo v prihodnosti za družbo pomembne ter katera znanja bodo pomembna v prihodnosti.

Gospa Gaber meni, da velikokrat rečemo, da so vrednote izumrle oziroma, da smo jih pozabili. Vendar pravi, da temu ni tako. Vrednote so vedno tukaj z nami. Ključni vrednoti za prihodnost bosta poštenost in srčnost, pomembni pa se ji zdita tudi sobivanje ter družina.

Dejstvo je, da se vedno bolj usmerjamo v tehniške poklice, vendar meni, da se zaradi tehnologije zanemarjajo družboslovni poklici, kot so učitelj, sociolog, vzgojitelj, ki pa bodo zelo pomembni za znanja v prihodnosti in konec koncev brez njih ne moremo živeti.

4 SKLEP

S prvo hipotezo smo domnevali, da je družina najpomembnejša vrednota za mlade. Hipotezo lahko potrdimo, saj je največ učencev navedlo njihovo najpomembnejšo vrednoto družino (58; 52 %), prav tako so jo zelo visoko ocenili (4,75 %).

Z drugo hipotezo smo domnevali, da mladi menijo, da bo v prihodnosti za družbo najpomembnejša iskrenost. Hipotezo lahko potrdimo, saj je največ vprašanih odgovorilo, da bo v prihodnosti iskrenost pomembna družbena vrednota (24; 21,43 %).

S tretjo hipotezo smo domnevali, da mladi ne poznajo poklicev, ki bodo v prihodnosti nastali na novo. Hipotezo lahko potrdimo, saj večina ne navaja poklicev, ki smo jih našli pri raziskovanju teoretičnega dela. Posamezni učenci poznajo in navajajo nove poklice. To smo ugotovili z vprašalnikom in na občinskem otroškem parlamentu, kjer je več učencev imelo zanimive ideje za nove poklice. V večini pa so posamezniki navajali samo poklicna področja.

S četrto hipotezo smo domnevali, da mladi ne vedo, katera znanja bodo pomembna v prihodnosti. Hipotezo lahko ovržemo. Ugotovili smo, da imajo mladi oblikovano mnenje o znanjih, ki bi lahko bila pomembna v prihodnosti, saj menijo, da bodo pomembna splošna znanja in specifična znanja, na primer s področja računalništva. Strokovnjaki menijo, da se pomen posameznih področij in s tem kompetence zelo hitro spreminjajo, zato je težko oceniti, katera znanja bodo zelo pomembna. Človek je aktiven in potreben na različnih področjih, zato bodo za opravljanje poklicev vedno bolj pomembna specifična znanja. Pomembno pa je tudi splošno znanje in interdisciplinarno sodelovanje. Da bi bili rezultati v tem delu bolj zanesljivi, bi bilo potrebno bolj natančno raziskati ta vidik naše hipoteze.

S peto hipotezo smo domnevali, da bodo v prihodnosti na uspešnost mladih pomembno vplivala predvsem znanja povezana s komunikacijo z ljudmi. Učenci so visoko ocenili predvsem vrednote, ki jih potrebujemo za udeleževanje znanj in veščin, ki so povezane s komunikacijo z ljudmi in z medsebojnimi odnosi. Učenci ocenjujejo, da bosta pomembni iskrenost in poštenost, saj sta temeljni za verodostojno komunikacijo. Strokovnjaki z različnih področij imajo različna mnenja o pomembnih znanjih za prihodnost. Potrebno bi bilo bolj

natančno raziskati ta vidik naše hipoteze, da bi bili rezultati v tem delu bolj zanesljivi. Hipotezo lahko potrdimo.

S šesto hipotezo smo domnevali, da bodo najbolj iskani poklici v prihodnosti povezani s tehnologijo. Hipotezo lahko potrdimo. Strokovnjaki menijo, da bodo v prihodnosti novi poklici povezani z novimi tehnologijami različnih področij.

Raziskavo bi lahko razširili z uporabo merskih instrumentov, ki so jih razvili strokovnjaki (Musek, J.). Zanimivo bi bilo raziskati podobnosti in razlike med spoloma. Raziskavo bi lahko usmerili na raziskovanje posameznih vrednot, kot sta na primer iskrenost in zdravje. Ali gre za naučeni vrednoti? Mladi morda vedo, da sta zdravje in iskrenost pomembni vrednoti, saj se o tem učimo v šoli, vendar pa ju ne prepoznajo kot njihovih pet najpomembnejših vrednot. Zavedamo se, da se pomen posameznih vrednot lahko tudi spreminja glede na našo starost.

5 LITERATURA

Prgić, J. (2015). Tanka črta odgovornosti. Svetovalno-izobraževalni center MI, Griže, stran 1–137.

Prgić, J. (2014). 8 krogov odličnosti – moja pot do odličnosti. Svetovalno-izobraževalni center MI, Griže, stran 1–130.

Prgić, J. (2014). 8 krogov odličnosti – vodič za uvajanje 8 krogov odličnosti v šoli. Svetovalno-izobraževalni center MI, Griže, stran 1–24.

Musek, J. [online]. Psihologija osebnosti. Citirano 5. 3. 2017. Dostopno na svetovnem spletu: <http://musek.si/Kurikuli/Psihologija_osebnosti/o8b%20Vrednote.pdf>.

Pedagoški inštitut: Razvojno-raziskovalni center pedagoških iniciativ – Korak za korakom. Citirano 6. 1. 2017. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://slo.zivimovrijednosti.org>>.

IPSOS: Musek Lešnik, K., Lešnik Musek, P. Osveženo 2006. Citirano 6. 1. 2017. Dostopno na svetovnem spletu: <http://www.ipsos.si/VodenjeVIZ_VI_vrste_vrednot.html>.

ZA MISLI, družba za medije, založništvo, internet in komunikacijo. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://za-misli.si/kolumne/rok-kralj/1454-o-zledu-solidarnosti-in-o-tistih-drugih>>.

Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU – Portal BOS. Dostopno na svetovnem spletu: <http://bos.zrc-sazu.si/cgi/ao3.exe?name=sskj_testa&expression=odgovornost>.

Fran, slovarji Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.fran.si/iskanje?View=1&Query=delavnost>>.

Družba medijskih vsebin. Citirano 5. 1. 2017. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://www.dnevnik.si/1042759540/posel/zaposl/simon-sinek-milenijci-so-neucakani-nefokusirani-in-leni>>.

GR8, (online) (2017). Citirano 5. 1. 2017. Dostopno na svetovnem spletu: <<http://www.gr8.si/10-poklicev-prihodnosti-ki-bodo-krojili-naslednje-generacije/#1>>.

Koledar odličnosti, mojstrstva in etike (2016). Izdala: OŠ Lava, Zanja: Marijana Kolenko.
Zbrali in uredili: Marijana Kolenko, Metka Lesjak.

Wikipedia, Wikimedia Foundation (online). Vrednote. Citirano 5. 1. 2017. Dostopno na svetovnem spletu: <<https://sl.wikipedia.org/wiki/Vrednota>>.